

Επικαιρότητα

◆ Νέες κοινοτικές οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις¹

Δημοσιεύθηκαν, την 30ή Απριλίου 2004, οι νέες κοινοτικές οδηγίες **2004/17/EK** περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (ΕΕ L 134/114/30.4.2004) και **2004/18/EK** περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, υπηρεσιών και προμηθειών (ΕΕ L 134/114/30.4.2004). Τα κύρια χαρακτηριστικά των νέων οδηγιών είναι η απλοποίηση της νομοθεσίας των δημοσίων συμβάσεων και ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών ανάθεσης. Ειδικότερα:

Οδηγία 2004/18/EK

Η νέα οδηγία για τις δημόσιες συμβάσεις στον «κλασικό» τομέα, απλοποιεί και συγχωνεύει τις τρεις προϋπάρχουσες οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Κατά τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα διευκολυνθεί σημαντικά η εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές.

Εισάγει νέες διατάξεις που αφορούν α) τη χρήση της συμφωνίας-πλαίσιο, β) την ίδρυση και λειτουργία κεντρικών οργανισμών αγορών, γ) τις ηλεκτρονικές δημοπρασίες και δ) τα δυναμικά συστήματα αγορών.

Σημαντικές εξελίξεις αποτελούν επίσης α) η θέσπιση μιας νέας διαδικασία ανάθεσης, του «ανταγωνιστικού διαλόγου», που θα συμπληρώνει τις υφιστάμενες διαδικασίες (ανοικτή, κλειστή, διαπραγματεύση) και β) η καθιέρωση της συνεκτίμησης περιβαλλοντικών και κοινωνικών κριτηρίων κατά την ανάθεση της σύμβασης, στα πλαίσια που οριοθετούνται από τις σχετικές ερμηνευτικές ανακοινώσεις της Επιτροπής και της νομολογίας του ΔΕΚ.

Τέλος, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες θα υπαχθούν προοδευτικά στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τους πρώην εξαιρούμενους τομείς 2004/17/EK, λαμβανομένης υπόψη της αύξησης του α-

νταγωνισμού στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών.

Οδηγία 2004/17/EK

Οι αλλαγές στους πρώην εξαιρούμενους τομείς είναι λιγότερες, δεδομένου ότι ρυθμίσεις, όπως η συμφωνία-πλαίσιο, προβλέπονταν ήδη στο προϋπάρχον νομικό πλαίσιο. Οι νέες διατάξεις που αφορούν τις ηλεκτρονικές δημοπρασίες και τα δυναμικά συστήματα αγοράς είναι ταυτόσημες με αυτές της οδηγίας 2004/18/EK, όπως και με αυτές που αφορούν την συνεκτίμηση στοιχείων βιώσιμης ανάπτυξης (περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα). Η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου δεν περιλαμβάνεται στην οδηγία 2004/17/EK, διότι αυτή προβλέπει ήδη ευρύτερο πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας διαπραγματεύσεως σε σχέση με τον κλασικό τομέα.

Η βασικότερη αλλαγή στον χώρο αυτό αφορά τη δυνατότητα εξαίρεσης συγκεκριμένου τομέα από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/17/EK, εφόσον στον τομέα αυτό διαπιστώνεται η ύπαρξη επαρκούς βαθμού ανταγωνισμού σε ελεύθερα προσβάσιμες αγορές. Τέλος, εξαιρείται ρητά από το πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων ο τομέας των τηλεπικοινωνιών, λόγω του αυξημένου βαθμού ανταγωνισμού που επετεύχθη στον τομέα αυτό κατά τα πρόσφατα έτη.

Τα κράτη μέλη καλούνται να θεσπίσουν τις αναγκαίες διατάξεις για την μεταγραφή των νέων οδηγιών στην εσωτερική έννομη τάξη τους, το αργότερο μέχρι την 31 Ιανουαρίου 2006. Αναλυτικότερη παρουσίαση των νέων οδηγιών θα ακολουθήσει στα επόμενα τεύχη της ΔηΣΚΕ.

◆ Πράσινη Βίβλος για συμπράξεις δημοσίου - ιδιωτικού τομέα και συμβάσεις παραχώρησης

Εκδόθηκε την 4η Μαΐου 2004 η Πράσινη Βίβλος σχετικά με τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (Public-Private Partnership, στο εξής PPP) και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης, η

1. Σχετικά με τις νέες οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις, βλ. Ε. Κουτούπα-Ρεγκάκου, Η μεταρρύθμιση της κοινοτικής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, ΔηΣΚΕ 1/2004, 10 επ.

οποία αναλύει το φαινόμενο των PPP σε σχέση με το κοινοτικό δίκαιο δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης. Επί του παρόντος οι συμπράξεις PPP δεν ρυθμίζονται από το κοινοτικό δίκαιο. Η Πράσινη Βίβλος αποσκοπεί να εξακριβώσει κατά πόσον απαιτείται κοινοτική παρέμβαση για να διασφαλισθεί η απρόσκοπτη πρόσβαση των οικονομικών φορέων των κρατών μελών στην αγορά των συμπράξεων PPP υπό συνθήκες ασφάλειας δικαίου και αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

Η Πράσινη Βίβλος εξετάζει διάφορα ζητήματα σχετικά με τις συμπράξεις PPP, όπως το πλαίσιο των διαδικασιών επιλογής του ιδιώτη-εταίρου, τις περιπτώσεις ίδρυσης συμπράξεων PPP με πρωτοβουλία του ιδιωτικού τομέα, το συμβατικό καθεστώς και τις μεταβολές κατά την εκτέλεση των συμβάσεων PPP και την χρήση της υπεργολαβίας.

Η Πράσινη Βίβλος για τις συμπράξεις PPP αποτελεί μια από τις προτεραιότητες της στρατηγικής της Επιτροπής στον τομέα της Εσωτερικής Αγοράς κατά το διάστημα 2003-2006 και αναμένεται να οδηγήσει στη θέσπιση μέτρων για τη δημιουργία ενός σαφούς νομικού πλαισίου και συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον τομέα των PPP.

♦ Επέκταση της Συμφωνίας Δημοσίων Συμβάσεων (GPA) στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση

Κατόπιν εντατικών διαπραγματεύσεων που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Συμφωνία Περί Δημοσίων Συμβάσεων (GPA) του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO) επεκτάθηκε στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση των 25, ήδη από 15 Ιουνίου 2004. Προμηθευτές κάθε κράτους-συμβαλλόμενου μέρους της GPA, μεταξύ των οποίων τα 25 -πλέον-Κράτη Μέλη της Ε.Ε., οι Η.Π.Α., ο Καναδάς, το Χονγκ Κονγκ, η Κίνα, η Ιαπωνία, η Νότιος Κορέα, η Ελβετία κ.ά.), έχουν πλέον τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς δημοσίων συμβάσεων σε άλλες χώρες που έχουν υπογράψει και κυρώσει τη Συμφωνία. Η Επιτροπή για τις Δημόσιες Συμβάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου ενέκρινε τις αναγκαίες τροποποιήσεις με απόφασή της στις 23 Απριλίου 2004.

Κατά σχετική δήλωση του Επιτρόπου Εσωτερικής Αγοράς Frits Bolkestein «αυτά είναι καλά νέα για τα νέα Κράτη Μέλη, οι επιχειρήσεις των

οποίων θα έχουν πλέον τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων σε σημαντικές αγορές παγκοσμίως. Επίσης τα νέα είναι καλά και για τους Ευρωπαίους φορολογούμενους, δεδομένου ότι η διεύρυνση του ανοίγματος των αγορών δημοσίων συμβάσεων οδηγεί σε καλύτερη σχέση απόδοσης / κόστους».

♦ Αναμόρφωση της διαδικασίας χορήγησης ενισχύσεων: Κανονισμός 794/2004 για την εφαρμογή του Κανονισμού 659/1999

Η έκδοση του Κανονισμού αυτού (ΕΕ L 140 της 30.04.2004, σ. 1) έρχεται σε συνέχεια του βασικού διαδικαστικού Κανονισμού 659/1999 και έτσι ολοκληρώνεται με επιτυχία μία από τις πλέον φιλόδοξες πρωτοβουλίες νομοθετικής δράσης στον δύσκολο και ευαίσθητο τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Κύριο αντικείμενό του είναι η θέσπιση λεπτομερών διατάξεων σχετικά με τις κοινοποιήσεις και τις ετήσιες εκθέσεις. Στο μέτρο του δυνατού απλοποιείται η διαδικασία κοινοποίησης, καθώς καθιερώνεται τυποποιημένο έντυπο κοινοποίησης για όλες τις ενισχύσεις, και επιταχύνεται η έκδοση των αποφάσεων της Επιτροπής, με στόχο την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ κοινοτικών οργάνων και αρμοδίων αρχών των κρατών μελών κρατών μελών και τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των χορηγούμενων ενισχύσεων, ενώ κατοχυρώνεται ακόμη περισσότερο η πλήρης διαφάνεια και η ασφάλεια του δικαίου. Εκτός από τις κοινοποιήσεις και τις ετήσιες εκθέσεις, ο Κανονισμός ασχολείται επίσης με δύο άλλα σημαντικά ζητήματα: τον υπολογισμό των προθεσμιών και το επιτόκιο ανάκτησης των παράνομων ενισχύσεων. Ο Κανονισμός συνοδεύεται από τρία Παραρτήματα: το ιδιαίτερα εκτενές Παράρτημα I, που περιέχει το ομοίμορφο έντυπο για την κοινοποίηση ενισχύσεων σε όλους τους τομείς και για την παροχή στοιχείων σχετικά με τις παράνομες ενισχύσεις, το Παράρτημα II με το έντυπο απλουστευμένης κοινοποίησης που αφορά ορισμένες μεταβολές υφιστάμενων ενισχύσεων, και το Παράρτημα III που περιέχει τις ρυθμίσεις για την υποβολή ετήσιων εκθέσεων σχετικά με τις υφιστάμενες ενισχύσεις. Σημειώνεται, τέλος, ότι οι ετήσιες εκθέσεις αποστέλλονται υποχρεωτικά σε ηλεκτρονική μορφή. Αντίθετα για τις κοινοποιήσεις δεν υ-

πάρχει προς το παρόν υποχρέωση, αλλά μόνο δυνατότητα αποστολής τους σε ηλεκτρονική μορφή. Η ηλεκτρονική αποστολή της κοινοποίησης θα είναι υποχρεωτική για όλα τα κράτη μέλη από την 1η Ιανουαρίου 2006, εκτός εάν υπάρξει ειδική, διαφορετική συμφωνία της Επιτροπής με το συγκεκριμένο κράτος.

◆ Ενισχύσεις σε ΜΜΕ: Τροποποίηση του Κανονισμού 70/2001

Με τον Κανονισμό 364/2004 (ΕΕ L 63 της 25.02.2004, σ. 22), επεκτάθηκε το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 70/2001, καθώς καλύπτει πλέον και τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε ΜΜΕ για έρευνα και ανάπτυξη. Οι πρόσθετες διατάξεις για έρευνα και ανάπτυξη σε ΜΜΕ αναπαράγουν σε μεγάλο βαθμό το Κοινοτικό Πλαίσιο για έρευνα και ανάπτυξη, το οποίο, σημειωτέον, δεν καταργείται και θα εξακολουθεί να εφαρμόζεται για την εκτίμηση όλων των ενισχύσεων που χορηγούνται σε πάσης φύσεως επιχειρήσεις και κοινοποιούνται στην Επιτροπή, αφού δεν μπορούν να τύχουν απαλλαγής βάσει του Κανονισμού 70/2001. Εκτός από την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού 70/2001, ο νέος Κανονισμός 364/2004 αναμορφώνει τον ορισμό των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, από 01.01.2005 το Παράρτημα Ι του Κανονισμού 70/2001 αντικαθίσταται από το Παράρτημα Ι του παρόντος Κανονισμού που υιοθετεί τη Σύσταση 2003/361 της Επιτροπής.

◆ Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση: Τροποποίηση του Κανονισμού 68/2001

Με τον νέο Κανονισμό (ΕΚ) 363/2004 (ΕΕ L 63 της 25.02.2004, σ. 20), που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) 68/2001, η Επιτροπή εξαίρεσε από το πεδίο εφαρμογής του τελευταίου τις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση στη βιομηχανία άνθρακα κατά τα οριζόμενα στον Κανονισμό 1407/2002. Περαιτέρω, κατάργησε το Παράρτημα Ι του Κανονισμού 68/2001 για τον ορισμό των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, παραπέμποντας πλέον ευθέως στον ορισμό του Παραρτήματος Ι του Κανονισμού 70/2001, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το Παράρτημα Ι του

Κανονισμού 364/2004. Επίσης προσέθεσε μεταβατικές διατάξεις α) για τα καθεστώτα ενισχύσεων που τέθηκαν σε εφαρμογή πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Κανονισμού 68/2001, β) για τις ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει τέτοιων καθεστώτων, χωρίς άδεια της Επιτροπής και κατά παράβαση της υποχρέωσης κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, καθώς και γ) για τις μεμονωμένες ενισχύσεις οι οποίες δεν εμπίπτουν σε κανένα καθεστώς και χορηγήθηκαν πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Κανονισμού 68/2001.

◆ Απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας - Υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας

Την 1η Ιουλίου 2004 έληξε η προθεσμία μεταφοράς στην έννομη τάξη των κρατών μελών των νέων οδηγιών για το άνοιγμα των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου για τους βιομηχανικούς καταναλωτές. Σύμφωνα με τις νέες οδηγίες 2003/54 σχετικά με τους κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 176 της 15/07/2003, σ. 37) και 2003/53 σχετικά με τους κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου (ΕΕ L 176 της 15/07/2003, σ. 57), οι επιχειρήσεις στην Ευρώπη θα μπορούν να επωφεληθούν από τις ανταγωνιστικές συνθήκες και να επιλέξουν τον πάροχο της ηλεκτρικής ενέργειας ή του φυσικού αερίου. Ανάμεσα στα θέματα που ρυθμίζουν οι οδηγίες, με ευθεία αναφορά στο άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΚ, είναι και η δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη να επιβάλουν στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σχετικά με την ασφάλεια, την τακτική παροχή, την ποιότητα και τις τιμές παροχής καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος. Ειδικότερα δε για τους οικιακούς πελάτες και, αν τα κράτη μέλη το κρίνουν σκόπιμο, για τις μικρές επιχειρήσεις η οδηγία 2003/54 προβλέπει την παροχή καθολικής υπηρεσίας, δηλαδή του δικαιώματος οι πελάτες αυτοί να προμηθεύονται ηλεκτρική ενέργεια συγκεκριμένης ποιότητας, σε λογικές, εύκολα και άμεσα συγκρίσιμες και διαφανείς τιμές.